

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2015

Inledning

Återigen kan vi lägga ett spännande och innehållsrikt verksamhetsår i föreningen till handlingarna. I denna verksamhetsberättelse redovisar styrelsen vad som har hänt under respektive område i verksamhetsplanen. Men några saker är värda att särskilt lyftas fram.

Intresset för föreningens årliga, nationella konferens med årsmöte ökar år från år. Senast i Göteborg var vi 850 deltagare och vi skulle kunna ha varit betydligt fler om lokalerna hade räckt till. Detta faktum är både glädjande och bekymmersamt. Vi ställs inför att göra en avvägning mellan att erbjuda så många som möjligt plats på konferenserna samtidigt som det finns en övre gräns för när evenemanget blir för stort och inte längre erbjuder möjligheter till nära möten och informella erfarenhetsutbyten. Styrelsen funderar på olika alternativa lösningar på dessa – i sig – positiva problem.

Föreningen har under året bjudits in till flera nationella dialoger kring viktiga framtidsfrågor; från Socialdepartementet kring den psykiska ohälsan, från Socialstyrelsen kring samverkan kring föräldrastöd och från före detta Myndigheten för Internationella Adoptioner (MIA), numera Myndigheten för Familjerätt och Föräldraskapsstöd (MF o F). Att föreningen bjuds in till dessa dialoger tolkar styrelsen som att vi numera finns med som en viktig aktör på föräldrastödsarenan och att våra erfarenheter och synpunkter efterfrågas. Det är vi glada för!

Nu ser vi fram emot ytterligare en innehållsrik och spännande konferens i Jönköping den 26-27 april 2016!

Hälsningar styrelsen

1. Styrelsearbete

Styrelsen har under 2015 haft 14 protokollförda möten - varav 9 telefonmöten - och däremellan mail- och telefonkontakter. Kontakten med medlemmarna har gått via mail till regionala kontaktpersonerna, hemsidan eller genom mail till info@familjecentraler.se som någon i styrelsen har ansvaret att bevaka.

2. Extern kontorstjänst

Magdalenas kontorstjänster i Uppsala har tillsammans med styrelsen gett våra medlemmar tillgång till en hemsida där vi har:

- En uppdaterad medlemsförteckning
- Lagt in senaste nyheter om familjecentralsnära ämnen
- Konferensdokumentation från både regionala och nationella konferenser.

Magdalenas kontorstjänster har också ansvarat för fakturering och bokföring och kvartalsvis framtagning av avstämd balans – och resultatrapport i samråd med kassören.

3. Föreningens ekonomi

Föreningens ekonomi utgörs av medlemsavgifter och eventuella intäkter från föreningens årliga konferens. Föreningen har i dagsläget 231 betalande medlemmar. Årets konferens i Göteborg gick med vinst som delades lika mellan den lokala arrangören och föreningen. Föreningen har i dagsläget en ekonomi i balans.

4. Årsmöte och konferens 2015

Den 19-20 maj 2015 var det konferens och årsmöte på Svenska mässan i Göteborg. Konferensen arrangerades av föreningen FFFF tillsammans med Västra Götalandsregionen med stöd av Göteborg Stad, Kommun och sjukvård Samverkan i Göteborgsområdet samt Fyrbodal. Årets konferens hade ett brett tema, med följande nyckelord: Jämlig hälsa, social hållbarhet, uppväxtvillkor, utbildning, arbete delaktighet levnadsvanor samt välfärd. Konferensens syfte var att uppmärksamma familjecentralens möjlighet att skapa stödjande strukturer för jämlig hälsa och social hållbarhet samt sammanhang för barn och deras föräldrar. Flera föreläsningar och valbara seminarier erbjöds, såsom: Det generella välfärdsarbetet, Styrning och ledning i samverkan, Barn och föräldrar, Arena för integration och mångfald samt Verksamhet i praktiken.

Intresset för att vara med på konferensen var rekordstort och konferensen utökade platserna till 850, men trots det kunde tyvärr inte alla erbjudas plats.

Moderator för konferensen var Jacke Sjödin som med sin förmåga att kunna rimma, presenterade talare och sammanfattade föreläsningar på ett lättsamt sätt som lockade deltagare till muntra skratt.

Se konferensdokumentation och utvärdering på hemsidan www.familjecentraler.se

5. Arbeta för ett nationellt/regionalt ansvarstagande och samordning för stöd och utveckling av familjecentralerna

I början av 2015 fick styrelsen ta del av den rapport/utvärdering om familjecentraler som Ramböll tagit fram på uppdrag av Socialdepartementet. Styrelsen skickade rapporten till de regionala kontaktpersonerna och ytterligare några personer – bland annat några forskare – för att få synpunkter på rapporten. Dessa synpunkter och ett antal specificerade frågor sammanställdes och i april skickade FFFF en skrivelse till Socialdepartementet. I slutet av november kom ett svar på skrivelsen. I svaret

framgår bland annat att Ramböll's rapport fortfarande bereds och att Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) "föds" den 1 januari 2016. Både skrivelse och svar finns på föreningens hemsida.

MFoF övertar den tidigare Myndigheten för internationella adoptioner's (MIA) uppdrag och även vissa delar från Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten. MFoF ska bedriva ett kunskapsbaserat arbete i frågor som rör familjerätt, familjerådgivning och föräldrastöd. Den nya myndigheten ska ansvara för frågor som rör vårdnad, boende och umgänge, faderskap och föräldraskap, adoption, familjerådgivning samt föräldrastöd. MFoF's uppdrag kommer att ha fokus på att sprida, förvalta och utveckla arbetet med föräldrastöd.

Ytterligare en förändring är en ny definition och nytt namn **från föräldrastöd till föräldraskapsstöd**. Föräldraskapsstöd kan beskrivas som en aktivitet som ger föräldrar kunskap om barns hälsa, emotionella, kognitiva och sociala utveckling, som stärker föräldrars sociala nätverk eller relation till varandra. Skillnaden från den tidigare är att man nu lagt till att stärka relationen till varandra.

Under året har FFFF blivit inbjuden till MFoF's generaldirektör Kristina Svartz för samtal om familjecentralens roll i arbetet med att utveckla arbetet kring föräldraskap.

Den 1 oktober var föreningen representerad på MIA's dialogmöte, angående frågor rörande samarbetssamtal och samverkansteam kring barn med separerade föräldrar.

SKL nätverk för att stärka barnens rättigheter

FFFF har sedan flera år tillbaka medverkat och ingått i SKL:s nätverk för att stärka barnrättsfrågor. Målet med nätverket är att flytta fram positionerna när det gäller arbetet med att förverkliga barn- och ungas rättigheter genom ökad kunskap och erfarenhetsutbyte. Under de år nätverket existerat har nationella myndigheter, andra aktörer och kommunala representanter inbjudits att delta. Representanterna i nätverket har under åren kontinuerligt följt upp och utvärderat arbetet kring aktuella barnrättsfrågor. Nätverket har ingen medlemsavgift utan varje träff och medlem bär sina egna kostnader. Nätverket samlas 2 gånger per år till ett tvådagarsinternat.

- 24-25/3 handlade om: Nya patientlagen och barnets rättigheter, Med fokus på unga – ungdomspolitik och barnets rättigheter – hur hänger det ihop?, Barnet i vården – hur tänker det om sin sjukdom och vilken information vill de ha?
- 13-14/10 handlade om: Utmaningar och visioner i vården rörande barns inflytande och delaktighet, "Same Page Care, here we come!" Interaktiva patientsupportsystem kan i grunden transformera dialogen mellan unga patienter och deras vårdteam.", Mänskliga rättigheter på SKL.

Representant för föreningen är Åsa Pettersson.

6. Stimulera till fortsatt utveckling av regionala medlemsnätverk

För sjätte året i rad samlades FFFF:s regionala kontaktpersoner och styrelsen på Sättra Bruk, tack vare samverkan med Stiftelsen Allmänna barnhuset. Träffen ägde rum den 19-21 augusti. De flesta län var representerade – från norr till söder.

Syftet med seminariet är att utbyta erfarenheter mellan de regionala nätverken tillsammans med styrelsen och att stärka familjecentralernas fortsatta utvecklingsarbete på lokal, regional och nationell nivå.

Under dagarna arbetade vi tillsammans med flera teman:

1. Framtidsspaning vad händer i min region? Temperaturmätning.
2. Vad är på gång nationellt? Ramböll-rapporten, en utvärdering av familjecentralerna.
3. Erfarenheter av självreflektionsinstrumentet.
4. Professionerna yrkesroller på FC – uppdatering och fortsatt arbete.
5. Det här vill jag berätta! Egna guldägg värda att uppmärksamma!
6. FFFF styrelse lyfte olika frågor med utgångspunkt i verksamhetsplanen 2015, t.ex. årskonferenserna, SAM-verkstad, nätverkens fortsatta arbete och hemsidan.

Vill ni läsa mer om detta så finns det på hemsidan under regionala nätverk. Styrelsen skickar regelbundet ut information genom mail till de regionala kontaktpersonerna och i år har bland annat ett upprop gått ut till alla familjecentraler som arbetar aktivt med migration.

7. Stödja utvecklingen av de olika professionernas yrkesroller för att främja det förebyggande arbetet och samverkansprocessen inom familjecentralen.

Socionomernas roll på FC

Ambitionerna att sprida och implementera "Oj, så bra att ni finns", socionomens roll i hälsofrämjande och förebyggande verksamhet på familjecentralen, var högt satta. Målet var bla att föra fram skriften på Socialchefsdagarna/Socionomdagarna och att kontakta socionomprogrammen vid landets högskolor. Under årets styrelsearbete har vi inte måttat med att genomföra detta. Förslag om att bilda en arbetsgrupp kring frågan får tas med till kommande verksamhetsår

Pedagogernas roll på FC

Arbetsgruppen har skrivit färdigt rapporten om pedagogens roll på FC och på den nationella konferensen i Göteborg maj 2015 kunde man äntligen dela ut den till konferensdeltagarna i tryckt format. Rapporten finns också att hitta på föreningens hemsida.

Mödrahälsovårdens roll på FC

Dokumentation och sammanställning från seminariedagen (som anordnades 19 september 2013) finns på FFFF:s hemsida. En arbetsgrupp har nu bildats med uppdraget att ta fram ett dokument kring barnmorskans roll på familjecentral.

Barnhälsovården roll på FC

På FFFF:s hemsida finns sammanställningen och dokumentation från seminariedagen om "BHV:s roll på Familjecentralen", det var ca 100 personer från barnhälsovården som deltog. Efter seminariedagen bildades en arbetsgrupp och under året har vi arbetat med att ta fram ett dokument kring BHV-sjuksköterskans roll på familjecentral pågått. Vår förhoppning är att vi kan ha en rapport klar till årskonferensen i Jönköping 2016.

8. Verka för att sprida lärande exempel för familjecentralernas verksamhet

I år har ett upprop gått ut till alla familjecentraler som arbetar aktivt med migration. Föreningen vill uppmärksamma landets familjecentraler och sprida lärande exempel till myndigheter och andra intresserade som idag inte vet hur familjecentraler arbetar med flykting- och integrationsfrågor.

9. Forskning och utvärdering

Föreningen för Familjecentraler Främjande (FFFF) ska stödja forskning och utveckling av familjecentraler på flera nivåer. Föreningen stödjer bland annat utvecklingen av varje professions yrkesroll för att främja förebyggande och samverkande processer, delar som är viktiga för att stärka

och utveckla arbetet på en familjecentral. Ytterligare utvecklingsarbete som föreningen är delaktig i är projektet SAM-verkstad där fokus ligger på att skapa verktyg för familjecentralernas gemensamma arbete med att främja goda levnadsvanor.

Utvärdering och spridning av självreflektionsinstrumentet för familjecentraler i Sverige

Under 2014 finansierade föreningen en utvärdering av den modell av självreflektionsinstrument som forskare Agneta Abrahamsson, tillsammans med Jönköpings barnhälsovårdssamordnare, chefer och samordnare tagit fram. Instrumentet är ett redskap för personalen att använda för att utveckla familjecentralens verksamhet. Det syftar till att personalen ska använda det som underlag för att reflektera över olika områden av verksamheten och vidare till att ge underlag för förbättringsarbeten som sammanställs i verksamhetsplan och verksamhetsberättelse för familjecentralen.

I slutet av 2013 fick alla familjecentraler i landet möjlighet att använda instrumentet i nuvarande version. Intresset för självreflektionsinstrumentet blev mycket stort från landets familjecentraler som via FFFF:s hemsida fått kunskap och möjlighet att beställa instrumentet och använda det i sin verksamhet. Under 2015 har styrelsemedlemmarna Marie Hjalmarö och Ann-Charlotte Lilja fortsatt att sprida och dela med sig av "Jönköpingsmodellen" av självreflektionsinstrument, kopplat till en verksamhetsplan, verksamhetsberättelse och årshjul för familjecentralernas arbete i Jönköpings län. De kommuner som har efterfrågat föreläsning och stöd under året 2015 är Örebro, Uppsala och Bodö i Norge.

10. Internationellt erfarenhetsutbyte

Eurochild

FFFF är medlem i organisationen Eurochild. Marie Cesares Olsson representerar styrelsen i Eurochild's arbetsgrupp "Familj och föräldrastöd". Målet för styrelsens arbete för 2015 var att aktivt delta i Eurochilds arbete och det har vi verkligen gjort.

Under året har Eurochild's arbetsgrupp för Familj- och föräldrastöd arbetat med att färdigställa en handbok för att stödja EU:s strategi "Investing in children". Handboken ger oss goda exempel på olika arbetssätt som olika organisationer och länder arbetar med i Europa för att komma nå målen i strategin. Handboken som samordnas av Eurochild lyfter fram exempel för att bekämpa barnfattigdomen i Europa och visar hur den europeiska kommissionens rekommendation kan genomföras i praktiken. Vibeke Bing har varit vår huvudförfattare för det svenska kapitlet, som lyfter fram familjecentralens arbete och den politiska riktning som skett i Sverige. Vibeke skriver bland annat om att klyftan mellan rika och fattiga barn ökat även i Sverige och att med skillnader i inkomst kommer skillnader i hälsa. Vibeke lyfter också familjecentraler som en strategi som rekonstruerar de befintliga väletablerade vård- och omsorgssystemet som syftar till att barn och deras föräldrar skillnader i hälsa minskar. Det svenska kapitlet lyfter också att familjecentralen är en kostnadsfri och lättillgänglig arena där resurser från olika verksamheter samordnas och professioner samarbetar för att stärka föräldrarnas empowerment. Att barn och familjers delaktighet går som en röd tråd genom arbetet samt att familjecentralen också är en viktiga arena för integration. Vi är väldigt stolta för vår medverkan i detta arbete.

Genom handboken påminns vi om att fattigdom kan ha en negativ inverkan på barns liv med långtgående konsekvenser för bl.a. deras framtida hälsa, deltagande på arbetsmarknaden och i samhället. Att investera i barn är därför mer än en moralisk plikt. Det är också en ekonomisk, social och politisk nödvändighet betonar VERA Jourová, EU-kommissionär med ansvar för rättvisa och jämställdhet, i hennes förord till handboken.

Ytterligare ett arbete som FFFF gjort i samverkan med Eurochild är att under året sprida det färdigställda policy dokumentet - Utvärdering och praktik kring barn- och familjestödande arbete. Syftet med policy dokumentet är att ge förslag på hur man kan tänka kring uppföljning och utvärdering. Den lyfter också problematiken kring utvärdering av främjande och förebyggande arbete då det finns en tendens inom EU att det krävs så kallade RCT-studier (randomiserade kontrollerade studier) vid utvärdering av familj- och föräldrastöd. Dokumentet är framtagit i arbetsgruppen "Familj- och föräldrastöd inom Eurochild som FFFF är aktiv i. Policy dokumentet riktar sig framförallt till politiker och ledande tjänstemän. Policyn ger förslag på olika utvärdering och uppföljningssätt kopplat till olika frågeställningar. Den vill belysa vikten av att se på ett mer holistiskt sätt på utvärdering och uppföljning. FFFF har också spridit och kommunicerat dokumentet med SKL (Sveriges kommuner och landsting), Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten. Majoriteten av myndigheterna meddelar att de har haft nytta av dokumentet. Tanken var att den skulle översättas till svenska. Vi har dock tänkt om tänker inte översätta dokumentet då det framförallt riktar sig till den typ av professioner som är mer vana att läsa engelsk litteratur. Rapporten är nu klar och kan laddas ner från vår hemsida.

Eurochild har inte genomfört någon konferens i år men i anslutning till årsmötet, som gick av stapeln i Bryssel i juni, gavs det möjlighet att träffa andra medlemmar och arbetsgruppen familj- och föräldrastöd för att se över arbetet. Arbetsgruppen har planerat forskningsseminarier som genomfördes i början av december i Galway, Irland. Tyvärr var inte FFFF medverkande då det krävdes att vi skulle genomföra ett seminarium tillsammans med forskare och nationell aktör kring familj- och föräldrastöd som vi inte lyckades med att rekrytera.

FFFF:s styrelseledamot Marie Cesares Olsson och Vibeke Bing har även under 2015 varit aktiva i att tillsammans med Region Örebro län arrangera nätverksträffar där Eurochild's svenska medlemmar bjuds in. Vid träffen i maj diskuterades bl.a. syftet med nätverket som handlar om att i första hand verka för att marknadsföra Eurochild's som organisation i Sverige och att föra ut de program och policy som Eurochild står för på nationell, regional och lokal nivå. Även bevaka intresseorganisationernas skuggrapport till FN:s barnrättskommitté. Vid den andra träffen i november hade vi bjudit in Eurochild's generalsekreterare Jana Hainsworth i anslutning till hennes medverkan vid Global Child forum. Vid detta tillfälle diskuterade vi bl.a. möjligheten att sprida Eurochild's kunskaper om barnrättsarbete vid nästa års Barnrättsdagar. Resultatet blev positivt och Irland kommer att bjudas in för att medverka. Övriga svenska Eurochildmedlemmar är Junis, Halmstads kommun, IFCO, Forum for Family Care, forskargruppen ICU och Makalösa föräldrar. Vid mötet i november var även Initiatives of Change med då de bestämt sig för att bli medlemmar. Stiftelsen Allmänna barnhuset har också visat intresse om medlemskap i Eurochild.

Styrelsen andra mål inom internationellt erfarenhetsarbete är att samverka med nordiska organisationer. Efter årets konferens i Göteborg träffade styrelsen representanter från Norge och Finland för att diskutera detta. Det finns tyvärr inte möjlighet att genomföra en nordisk konferens under 2016 i Jönköping. Det är dock inte beslutat ännu när och var denna konferens kommer att genomföras. Fortsättning följer.

11. Projekt SAM-verkstad

Projektet har under 2015 varit inne på sitt andra år av tre och ska slutredovisas år 2016. Projektet leds av Bo Brantefors i nära samarbete med Åsa Ranung, Aktiv Samhällsutveckling AB. Syftet med projektet är att få blivande och nyblivna föräldrar att reflektera över hur deras levnadsvanor (alkohol och tobak) påverkar deras egen och sina barns hälsa. Under året har projektet fortsatt att fokusera på att få kunskap om vad som redan görs och vilka behov som finns ute i verksamheterna. På de första mötena träffades samtliga samordnare för familjecentralerna i Värmland respektive Uppsala län. Under året har projektledarna dessutom besökt sju "pilot-FC" för att presentera projektet samt få återkoppling från

verksamheterna. Besöken under våren fokuserade på hur man idag arbetar med levnadsvanor och höstens besök har haft reflektion och lärande som tema. En poster togs fram till familjecentralskonferensen i Göteborg, där projektledarna även genomförde en workshop. Projektledarna har även i år informerat och samtalat med de regionala kontaktpersonerna när de möttes i augusti. I oktober samlades inom projektets ram 15 referenspersoner på Sättra Bruk för två dagars information och fortbildning kring projektet. Temat för dagarna var empowerment och hur man kan arbeta med det på FC. En övergripande modell för upplägget och det fortsatta arbetet för projektet är framtagna och konkretisering av verktyget och dess innehåll har kontinuerligt pågått under året. Ny ansökan är inlämnad till Folkhälsomyndigheten för 2016 som är slutår för projektet. Mer information om projektet finns på föreningens hemsida.

Avslutning

Styrelsen tackar för allt arbete som skett under 2015 och hoppas att det blir ett lika spännande och innehållsrikt 2016!